

Bábosházi

2009. február-március VIII. évfolyam 4. szám

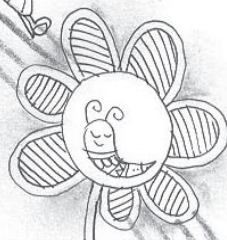
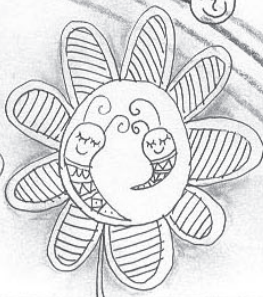
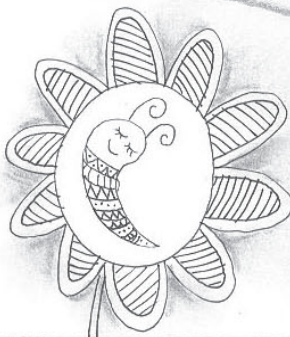
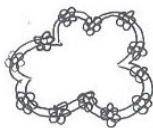
Figyelő

Tartalomjegyzék

Fanfár.....	1
Rügyfakadás Tündérkertben.....	2
Meseország vándorai	5
Ki játszik ilyet, majd megmondom, milyet!	9
Varázsceruza.....	12
Figurafagató.....	13
Terülj, terülj, asztalkám!.....	18
Túl az Óperencián.....	22
Szezám, tárulj!.....	24
Játsszínházi lámpás.....	25
Soroló.....	26
Kaláris.....	28
Hetednapj játékok.....	32
Bábos-házi-rend.....	36
Jótett helyébe jót várj!.....	37

Uyjtina Bábszínház

A tíz forrás története

Tündérek laktak egykor a Kárpátok rengetegeiben, abban az időben történt, amit most elregélék. A rengeteg nagy erdőben, hol addig tündéren kívül más nem járt, egyszerre nagy lárma verte fel a csendességet. Tíz deli legény törtétt be a sűrű rengetegbe: bölényt bajszoltak életre-balálra, s az a vadászok nyílvesszeje elől ide menekült. A vadászok egyszerre, mintha földbe gyökeredett volna a lábuk, megálltak: a szavuk is, a lélegzetük is elállott, úgy elfogta őket a csudálkozás. Tíz tündér állt a magas hegy tetején, szépen körbe-karikába, gyémántlabdáikkal játszadoztak. Nézték, nézték a vadászok nagy gyönyörűséggel a labdázó tündéreket, de egyszerre csak mi történt? Ráültek a labdájukra, s buss! – felröppentek a tündérek a hegy tetejéről, egy másik begynek a tetejére szálltak, azután tovább játszottak. Nézték, nézték a vadászok ezt a gyönyörű játékot, aztán összenéztek, s egyet gondoltak: célba vették a tíz gyémántlabdát, s a következő pillanatban ott bevert a lábuk előtt mind a tíz labda, a tündérek meg egy pillanat alatt úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket. Hej, megszomorodtak a vadászok, hogy most már sobasem fogják látni a tündérlányokat! Sokáig bolyongtak a rengetegben, amikor egyszerre csak nagy fényességet láttak: egy magas hegy tetején gyémántvár állott, s annak ablakából lemosolygott rájuk a tíz tündérléány. Nosza, fel a gyémántvárba szaladva szaladtak a vadászok, s mondta lelkes szóval mint a tíz a kiválasztott párjának:

- Te az enyém, én a tied! Hiszen a tündérek nem is bűzódóztak, s mindjárt megtartották a lakodalmat. Tell-múlt az idő, boldogan éltek a fiatal párok, de a Gonosz Lélek megirigyelte boldogságukat, s bírni vitte a tündérek édesanyjának, ki a csillagok királynője volt, hogy leányai férjhez mentek. A csillagok királynője szörnyű haraggal támadt leányaira:

- Tudjátok-e, hogy mit cselekedtetek? Eddig balbatatlanok voltatok, s most eljátszottátok a balbatatlanságot, mert balandókbóhoz kötötétek magatokat, akiknek a csillaga akkor bull le az égből, amikor én akarom. Könyörögtek a leányok, de hiába:

- Anyánk, irgalmazz, ne bullasd le az ő csillagukat!

- Az övüket és a tiéteket is! – kiáltott a csillagok királynője, s ott hagyta síró-rívó gyermekeit. Azon az éjjelen mind a tíz vadász álmat látott: mindnek megjelent a turulmadár, s szomorú hangon vígjogta:

- Talpra, talpra, magyar vitéz! Ellenség tört az országba. Kard, ki a büvehyből! Egyszerre szöktek talpra, s robantak a csatába, a balálba mind a tízen, s bét nap múlva tíz csillag bullott le az égből: a tíz ifjú csillaga.

A tündérek látták, mikor a tíz csillag lebullott, s keserves sírásuktól zúgott a rengeteg, visszaverték azt az égnek meredő sziklák, hogy még azok a hideg tekintetű csillagok is könnyeztek. Addig sírtak, míg el nem nyomta őket az álom. Akkor leszállott hozzájuk a csillagok királynője. Könyves szemmel nézte boldogtalan gyermekeit. Lehajolt hozzájuk, sorba csókolta, majd szelíden megérintette őket varázsvesszejével. Abban a pillanatban forrássá változott mind a tíz tündér. Hétnék hideg, háromnak forró a vize... Ez a tíz forrás ott bugyog ma is azon a helyen, ahol a Mátra meg a Bükk-begység ölelkezik. Az édesanya szíve mégis irgalmas volt a gyermekeihez: forrás képeben balbatatlanok maradtak...

Március 22-én van a **Víz Világnapja**. Am jó volna, ha az év többi napján is gondolnánk vizeinkre, és tennénk azért, hogy forrásaink, tavaink, folyóink halhatatlanok maradjanak.

Asbóth Anikó

Rügyfakadás Tündérkertben

A Vojtina Bábszínház varázslatos kertjébe különös vendégek érkeznek ezen a tavaszon. Először egy lármás vásáros társaság üt itt tanyát, és 2009 márciusában együtt várják a debreceni nézőkkel, hogy újra termést hozzon egy öreg mesefa, mégpedig a *Vitéz Kukoricza János históriája* címet viselő előadást. Aztán négy gyerek játszik a kert fái és bokrai között, míg egy furcsa idegen meg nem zavarja őket. Mesévé érik az ő történetük is, címe *Az ördög sziklája* lesz, és április 19-én nézhetik meg először az érdeklődők.

VITÉZ KUKORICZA JÁNOS HISTÓRIÁJA

*„Hóba, hóba, fiúk-lányok,
nagyamák és nagypapákok!
Most füleljen minden ember,
és tágra nyílt, ébes szemmel
egye-igya ezt a mesét, ami mégsem
mesebeszéd...”*

Eképp csalogatja közönségét a vásári bábjátékos, Béla von Magyarai: körülötte körhinta forog Hintás Jimmy irányítása alatt, a bájos Muskétás Mari céllövődézésre hívogat, Alexander Petrovics Rezső fotográfiákat készít, Papucsek Bözsi zsidárut kínál, Lótifuti, a mindenes legényke pedig egész nap csak lót-fut a piacon. A vásárosok élnek mindennapi életüket, de még futja idejükből s kedvükből, hogy belekotnyeleskedjenek a vásári bábos Jancsiról és szerelméről, Iluskáról szóló játékába. A közösen eljátszott-elmesélt történet során Lótifutiból Kukoricza Jancsi lesz, Muskétás Mariból meg

Iluska, de mindenki kiveszi a részét a játékból. A fotográfus képeinek segítségével megelevenedik a kis falu, a rablótanya meg a francia királyi udvar, Jancsink banyákkal meg óriásokkal csetepatézik, míg végül Tündérországba nem ér. Legyőzven a Tündérföldet őrző három fenevadat végre rálel Iluskájára, s immár együtt élnek és uralkodnak ott, míg a világ világ... Azaz amíg a mese tart, mert aztán minden szereplő visszatál a portékájához a „való” életbe.

Petőfi Sándor közismert elbeszélő költeménye Rumi László rendezésében került színre 2006 áprilisában a Vojtinában. A bábok (kesztyűs- és árnybábok), maszkok és díszletek

Grosschmid Eriket dicsérik, a muzsikát Agoston Béla szerezte, a vásárosokat és a *János vitéz* szereplőit Megyeri Béla, Reschofsky György, Fekete Dávid, Balogh András, Papp Melinda és Pallai Mara keltették életre. (Pallai Mara ma már a győri Vaskakas Bábszínház játékos, úgyhogy Muskétás Mari szerepében Nagy Mónikát láthatja a közönség.) 2009 márciusától tűzi ismét műsorára a Vojtina Bábszínház ezt az előadást, remélhetőleg a kicsik és nagyok örömére.

AZ ÖRDÖG SZIKLÁJA

Az évad utolsó bemutatóját Kovács Géza bábjátékos-rendező állítja színpadra a Vojtina Bábszínházban. Őt faggattuk a születő előadással kapcsolatban.

Titokzatos, sokat sejtető a cím...

Az az igazság, hogy ez már a sokadik cím, ami felvetődött bennem és a szövegkönyv írójában, Galuska László Pálban, de talán ebbe sikerült a lehető legtömörebben belesűríteni az előadás egyik dramaturgiai csomópontját. Az ördög sziklája egy barlangos szikla a történet helyszínéül szolgáló Bajánca nevű kis falu mellett, amelyen keresztül a Gonosz feljön a Pokolból, hogy vizzályt szítson az emberek között.

Merre található ez a Bajánca, és miről nevezetes?

Bajánca négy nemzetiség, négy kultúra békés egymás mellett élésére

példát adó tipikus közép-európai falu lehetne. Nincs benne semmi különös azon túl, hogy jól megérti egymást a Petrics szabó meg a Kiss boltos, Alaghy atya meg Szvetozár pópa, felnőtt- és gyerekközegben mindenki. Sok ilyen akadt Erdélyben és a volt Jugoszlávia területén, amíg valamilyen kívülről jövő, mesterségesen gerjesztett ellenségeskedés tönkre nem tette az egyetértést.

A történet főhőse tehát a harmónia megbontója, az Ördög, aki korántsem olyan komikus figura, mint a bábjátékokban lenni szokott...

Részben. Ő az életünkben olykor felbukkanó Rossz megtestesítője, aki egy Vragics nevű kereskedő személyében költözik a faluba. A másik oldalon viszont három fiú, Andris, Hászim és Ivica, illetve egy kislány, Mirella, a Négyek Szövetsége képviseli a gyermekkor ártatlanságát, a barátság és a szerelem szépségét, tisztaságát. Ők jönnek rá egy Fives Mári nevű javasasszony segítségével, hogy mitől változott meg minden a falujukban, ők veszik fel a harcot Vragiccsal, az Ördöggel, és ők győzik le. Pontosabban nem mindannyian... Vragics még a legyőzése előtt hatásos fegyvert talál a gyerekek ellen. Mivel mindhárom fiú szerelmes Mirellába, de ő Andrist választja, ezért az ördög féltékennyé teszi a másik két fiút, így az ellene vívott küzdelem utolsó pillanatában a fiúk egymásnak esnek, és Mirella a saját életét feláldozva menti meg a világot a Gonosz további gaztetteitől.

Honnan jött az előadás alapgondolata?

Egy hasonló témájú előadást már rendeztem Győrben *Énekek éneke* címmel.

Régóta foglalkoztat ez a gondolat, és most Galuska László Pállal közösen meg is tudtuk fogalmazni. Hiszem, hogy nagyon fontos a bábszínházban a játékoság, a vidámság, de az is fontos, hogy merjünk beszélni az életünket érintő egyéb kérdésekről is, amik nem feltétlenül vidámak. Muszáj.

Milyen formában ölt testet a történet?

Az előadásunk elején három figura jelenik meg előben a három, egymástól elkülönülő térre osztott színpadon: a Félsemű, a Mercédeszes és a Zsoldos. Ők az egykori Hászim, Ivica és Andris. Egy-egy évszakot is megtestesítenek megjelenésükkel, jelmezeikkel, habitusukkal: a Zsoldos a Nyár, a tűzben-háborúban halálát kereső ember, a Félsemű a lerongyolódott, minden természet oadaadó Ősz, a Mercédeszes meg a mindentől és mindenkitől elhidegült, elidegenedett Tél. Hiányzik közülük a Tavasz: Mirella, mindannyiuk szerelme. A felnőttként falujukba hazatérő szereplők képzeletében megelevenedik az idillikus múlt: a három helyszín átalakul, Bajánca életének hétköznapi hangjai hallhatók. A paravánna váló díszletelemek fölött wayang bábként megjelennek a gyerekek és a történet többi szereplője. Innentől kezdve tiszta bábjátékot láthatnak a nézők egészen az előadás végéig, amikor újra visszatérünk

a jelenbe. A múlt felidézésének eszköze az átlépés a jelen nagyon „fizikai” világából egy más minőségű, tűnékeny bábvilágba. A zeneiség is erős szervezőeleme lesz az előadásnak, hisz egyfelől plasztikusabbá teszi az érzelmi álláspontok kifejezését, segíti az időben való visszautazást egy-egy hang megszólaltatásával. Ezenfelül mivel a történet helyszíne egy négy nemzetiségű falu, ennek hangsúlyozását az adott népre jellemző dallamok, hangszerek megszólaltatása is segítheti.

Hogyan talál kapcsolatot a gyerekközönség ezzel a témával?

Ezt az előadást az általános iskola első tagozatától ajánljuk a gyerekeknek. A csínyek, játékok, csavargások minden ilyen korú gyerekekben megvannak élményként, az az erős konfliktushelyzet is értelmezhető számukra, amikor egy kívülről jövő rossz elront valami jót.

A nagyobbak persze a szerelem-barátság-kísértés-féltékenység-árulás kérdéskörét is érteni fogják már. Néha úgy tűnik, mi, felnőttek akarjuk eldönteni, mit ért meg egy gyerek és mit nem. Aztán meg csodálkozunk, hogy a gyerek a „szívével látott” olyasmiket is, amit a felnőtt már rég elfelejtett. Az a cél, hogy a gyerekek az előadás kezdetétől a végéig együtt lélegezzenek a történettel, s a végén úgy emelkedjenek fel a székükből, hogy valami fontos történt velük, még ha ezt nem is öntik azonnal szavakba.

Kovács Gézával beszélgetett:
Papp Melinda

Meseország vándorai

A tavaszi napsugarak hívó szavára vándormadarak rajai indulnak útnak. Földre hullajtott tollaikat meseföldi vándor gyűjti össze, hogy kihegyezze, tintába mártva gyönyörű történeteket vethessen velük papírra. Amikor leírta őket, tarisznyájába teszi a sok papirost, és elviszi őket oda, ahol már nagyon várják. Galuska László Pál, a vándor hamarosan megérkezik Debrecenbe is *Az ördög sziklája* című történettel tarisznyájában...

A négy testvér kincse

„Hol volt, hol nem volt, volt a világon egyszer négy fivér. Nagy hegyek között éltek, az erdő közepén, és egész álló nap fát vág-
tak. De nem ám akármilyeneket, csak a legnagyobbakat, legöregebbeket döntötték ki; bizony, egy-egy ilyen hatalmas faóriás feldolgozása akár napokig is eltartott, bármilyen erős és ügyes is volt a négy fiú, mert a szerszámaik puha rézből voltak, és hamar kicsorbultak.

Mivel egyszerre csak egy fával végeztek, s így nem okoztak nagy kárt, az erdő sem haragudott a fivérekre, ők pedig egy idő után már megértették, amit mondott nekik.

Történt egyszer, hogy a legnagyobbik fiú egyedül indult el, hogy kiválassza a következő kivágandó öreg fát. Hát amint kóborol, keresgél, rátalál egy hatalmas bükkfára. Olyan magas volt, mint a templomtorony, és olyan széles, hogy hat-hét ember sem érte volna körül a derekát, még akkor sem, ha összekapaszkodnak. - Ez aztán a fa! - örvendezett a fiú, és már meg is lendítette a fejszéjét, hogy a bükköt kidöntse. Ekkor azonban könnyű szellő

támadt, és az erdő suttogni kezdett:

- Ne bántsd a legszebb fát, édes fiam! Inkább mutatok neked valamit, ami gazdaggá tesz téged!

- Jól van hát! - mondta a fiú.- Ha csakugyan olyat mutatsz, ami értékes, békén hagyom ezt a bükköt.

- Hajolj csak le, és emeld föl a követ, ami a lábaid előtt hever! - suttogta az erdő. A fiú lehajolt, és egy vörös követ talált.

- Ez csak egy darab vörös kő! - mondta.

- Mi ebben az érték?

- Azt csak a tűz mondja meg! - válaszolt az erdő. - Menj haza, építs egy nagy kemencét, gyűjts tüzet benne, vedd belé a követ, s a többit meglátod!

A fiú fölvette a követ, és mindent úgy tett, ahogy az erdő tanácsolta. Amikor a veres

kő a kemencében, a tűzbe került, először fölzott, azután nagy sokára elolvadt.

- No hiszen! - morgott bosszúsan a legnagyobbik fiú. - Miféle kincset adott neked az erdő? Eltűnt, nem maradt belőle semmi!

Mérgében kioltotta a tüzet, és szétrombolta a kemencét. De amint ott ugrált, tapiskált, a hamuban mégis rálelt a köre, illetve arra, amivé vált: szürkés, fényes anyagot talált, ami sokkal keményebb volt, mint a réz. A fiú vasnak nevezte el. Később rájött, hogy ha újra fölzítja, és kalapáccsal ütni kezdi, olyan formára gyúrható, amilyenre csak akarja. Készített belőle szerszámot, fegyvert, a lovak lábára patkót; ettől kezdve mindig a kemence mellett állott, és bőrkötényben, maga formálta nagy pörölyvel csengve-bongva verte a vasat: a legdjősebb fiú kovács lett.

A favágás a többi testvérre maradt. A következő fiú is elindult egyszer fát keresni, ő is rátalált a bükkre, neki is kincset ígért az erdő, ha békén hagyja. A második legénynek nagy barna sziklát mutatott az erdő: az egész hegy ilyen sziklákból állott.

- Hisz ez nem kincs, csak szikla! - nevetett a legény. - Mi ebben az érték?

- Azt csak a tűz mondja meg! - válaszolt neki is az erdő. - Menj haza, építs egy nagy kemencét, gyűjts tüzet benne, vesd belé a sziklát, s a többit meglátod!

Ez a fiú is követte a tanácsot, ennek a köve is felizzott a tűzben, de amikor a kemencét szétrombolta a legény, akkor a hamuban nem vasat talált, hanem puha, hófehér anyagot, ami égetett, mint a tűz, csak akkor szelídült meg, ha vízzel lelocsolták. Ekkor is fehér maradt, de jól lehetett kenni, mázolni, szép fehérre festette a házak falát. A második testvér mésznek nevezte el, és jó áron vették meg tőle az emberek,

mert nemcsak festeni, hanem építeni is lehetett vele: ha a kövek vagy a téglák közé tették, még erősebb lett tőle a fal. A második testvér is mindig a kemence mellett állott ettől kezdve, és nagy fadarabokkal táplálta a tüzet, hogy annak leégése után a drága nyers meszet a kemencéből kilapátolja és beoltsa: a második fiú mészégető lett.

A favágás a két kisebbik testvérre maradt. Hogy, hogy nem, a harmadik fiú is megtalálta az óriási bükköt, és neki is kincset ígért az erdő, ha nem bántja a kedves fáját. De nem követ adott a fiúnak, hanem homokot.

- Mit kezdjek én a homokkal? - nevetett a harmadik fivér. - Miféle kincset adtál te nekem?

- Azt csak a tűz mondja meg! - így az erdő.

- Menj haza, építs egy kemencét, gyűjts tüzet benne, vesd belé a homokot, s a többit meglátod!

A fiú megtette, amit az erdő tanácsolt, s a homok elolvadt és folyini kezdett. Amikor kihűlt, csodálatos, átlátszó anyaggá változott, olyan volt, mint a tiszta víz vagy a jég, csak nem olvadt el. A harmadik testvér üvegnek nevezte el, és arra is rájött, hogy forró állapotában föl lehet fújni egy hosszú csővel, mint valami szappanbuborékot. Gyönyörű palackokat, poharakat, tálakat formált az üvegből, és nagyobb vagyont szerzett velük, mint kovács és mészégető bátyja együttvéve. A harmadik testvér is mindig a kemence mellett állott ettől kezdve, és formálta a szebbnél szebb üvegedényeket: üvegfúvó lett belőle.

Már csak a legkisebb fivér maradt favágó, és mi tagadás, nem nagyon örült ennek, mert sokkal többet dolgozott, mint annak előtte, hiszen bátyjai kemencéihez sok fa kellett. Hamarosan ő is rálelt a

bükk-óriásra, s az erdő könyörögni kezdett neki, hogy ne bántsa.

- Mit adsz nekem cserébe? - kérdezte a legkisebb fiú.

- Már nincsen semmim. - susogta szomorúan az erdő. - Tedd meg, amit kérek, jó szóért!

- Nem lehet - válaszolta a fiú. - Bátyáimnak egyre több fa kell a kemencéikhez, és ez a bükk sokáig elég lesz nekik.

- Ha csak ez a baj, segíték én rajtad! - örvendezett az erdő. - Elmondom neked, hogyan tudsz kevés fából sok tüzelőt nyerni!

- No, ha elmondod, nem bántom a kedves bükkfádat! - kapott a szón a legifjabbik legény. S az erdő megtanította arra, mi módon építsen olyan kemencét, amelyben a fát lassú tűzön fényes, fekete faszénné lehet kiégetni. A kész faszén, ha begyújtották vele, ráérősen égett, nem is igen volt lángja, csak izzása, sokáig parázslott, tovább, mint a száraz olfa, s olyan forróságot adott, hogy a kovács, a mészégető és az üvegfüvő testvér ettől kezdve csak öccsüktől vették a tüzelőt, s az gazdagabb lett, mint három bátyja együttvéve. Nem is igen kellett favágással vesződni, ettől kezdve leginkább a kemence mellett töltötte az időt, tapasztgatta az oldalán a füstnyílásokat, táplálta a tüzet: szénégető lett belőle.

Így élt azután a négy testvér bőségben, boldogságban. Derék lányokat vettek feleségül, sok kis gyermekük született, s amikor azok felnöttek, belőlük is kovácsok, mészégetők, üvegfüvők és szénégetők lettek. Már egész falura való néppé szaporodtak. S mivel azon a vidéken a kemencét hutának hívták, a falu neve is Huta lett. Mikor pedig már a négy testvér leszármazottai nem értek el egy faluban,

szétköltöztek a környéken mindenfelé, s új falvakat alapítottak, szintén Huta nevéket. Azokban is építettek kemencéket, s hogy össze ne keverjék az újabb falvakat a régivel, kikerekítették a neveket. Így lett Újhuta, Háromhuta, Répáshuta, Kishuta, Nagyhuta, Vágáshuta, és még ki tudja, hány község. Az eredeti falut pedig, ahonnan elindultak, Óhutának keresztelték át. De az erdtől sosem estek messzire ezek a falvak. Mert a négy testvér minden nemzetsége szerette az erdőt, és értette a susogását...

Így szól a mese. Így mesélte nekem a nagyapám. Ő is a négy testvértől szármagott a családját. Nagyapám sok mesét tudott, és jól ismerte a négy ős mesterségét, hiszen tősgyökeres újhutai volt – másképpen bükkszentkeresztai, mert újabb időkben Újhutát Bükkszentkeresztnek nevezték azok, akiknek az Újhuta név nem tetszett.

Az én nagyapám mészégető volt, és bár sok bérese dolgozott a kemencéi mellett, maga is keményen megfogta a munkát, ha kellett. Amikor kitért a nagy háború, elment harcolni, és mire visszatért, Bükkszentkeresztben bőrkabátos emberek jelentek meg, akik nagy hangerővel arról kiabáltak, hogy mostantól semmi sem lehet egyvalakié, minden mindenkié kell, hogy legyen. Majd pedig elvették az én nagyapám házait, fogatait, lovait, még a kemencéit is. Utoljára az erdőből is kitiltották, mert azt mondták, hogy az is mindenkié, bár szegény nem értette: ha az erdő mindenkié, akkor miért nem vehet legalább csak annyi fát belőle, hogy egy kemencényi meszet kiégethessen. Aztán egyszer mégis megpróbált egy kis rőzsét elhozni az erdőből, mert úgy gondolta,

hogy a mindenkibe ő is beletartozik, és marad ott elég tüzelő másoknak is. De akkor egy különösen durva bőrkabátos különösen durván elmagyarázta a nagyapámnak, hogy ő nem mindenki, csak egy senki.

Mit volt mit tenni: leballagott a Miskolc nevű kormos nagyvárosba a nagyapám, és ott körülnézett, hol lehetne egy kemencét találni, ami mellett dolgozhatna. De Miskolcon csak egy helyen voltak kemencék, a hatalmas vasgyárban, s ezek a kemencék is akkorák voltak, hogy egyben elfért volna egész Bükszentkereszt az összes házaival. És ezekben a kemencékben vasat olvasztottak, és a vas bömbölt, zúgott, és jajgatott, és az óriáskemencék nem bodor fehér füstöt eregettek, mint a kicsik odahaza, Bükszentkereszten, hanem fekete, sárga és mérgező gőzöket és gázokat. Ezekről a gázoktól nagyon sokan fiatalon megbetegedtek, meg is haltak, s itt kellett a nagyapámnak is dolgoznia ettől kezdve, de ő nem betegedett meg, és sok évet ért meg, mivel fiatal korában az erdő mellett lakott, és tiszta, friss levegőt lélegzett be. Ez volt az erdő utolsó ajándéka a négy testvér kései ivadékának.

Édesapám – talán a sok beteg ember miatt, akikkel gyermekkorában összelálikozott a vasgyári telepen – már nem kíváncsított a kemence mellé; orvos lett belőle. Messzire került a hegyektől és az erdőtől: egy távoli egyetemvárosban megismerkedett édesanyámmal, és letelepedett. Én már ott születtem meg. A tűz iránti érdeklődést én is megörököltem, de kemencét nem építhettem, és miután sikeresen felgújtottam a függőnyt a nagyszobában, édesanyám a tűztől is elparancsolt. A nagyapámmal és az erdővel csak nyaranta találkoztam, de a

mesékkel otthon is; édesapám ismerte a nagyapám meséit, és olykor elmondott belőlük egyet-egyet. Mihaszna fiú voltam, sokkal semmirevalóbb, mint bármelyik felmenőm, nem érdekelt igazán semmi hasznos dolog, egyre csak a mesék után kíváncsítottam, és amikor a szüleim már nem győzték, a könyveket bújtam. Reggeltől estig csak olvastam és olvastam, faltam a könyveket egymás után, és egyszer csak észrevettem, hogy már nem vagyok kisgyerek: időközben hosszú szakállam nőtt, a hajam ritkulni kezdett – azt mondták nekem, hogy már felnőtt vagyok, és felnőtt módjára kellene élnem... De azért amikor lehetett, még mindig hallgattam és olvastam a meséket, szakadatlanul.

Addig-addig gyűjtöttem magamba a történeteket, míg egyszer csak nem értek el bennem. Kikíváncsított belőlem. Azóta én is mesélek annak, aki meghallgatja. És rájöttem, hogy még nekem is jutott valamicske a négy testvér kincseiből.”

Galuska László Pál

Galuska László Pál a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Karának oktatója, ahol többek között gyermekirodalmat tanít a leendő tanítóknak és óvodapedagógusoknak. A Janus Pannonius Tudományegyetemen végzett magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész és középiskolai tanár szakon, emellett a Magyar Drámapedagógiai Társaság tanfolyamán drámajáték-vezetői szakképesítést szerzett. A Vojtina Báb-színházban kerül majd színre negyedik mesedarabja Az ördög sziklája címmel. Eddig hat előadott színpadi játékot írt vagy dramatizált.

Ki játszik ilyet, majd megmondom, milyet!

Valószínűleg mindenki csinált már élete során legalább egyszer játékot. Ha máshogy nem, hát úgy, hogy textilbe tekert egy darab fát, fakanalat, kukoricacsutkát, és szemet, száját rajzolva neki kinevezte babának vagy bábunak. No és az milyen csodás, hogy néhány ember felnővén azt a mesterséget választja, hogy játéktárgyakat, játékszereket vagy bábokat készítsen! (De jó is lehet a gyerekeknek lenni!) Vajon ők mivel játszanak a legszívesebben? Számukra mi a JÁTÉK?

MÜTYÜRKE

„A kedvenceim a teljesen valóság-hű módon elkészített miniatűr tárgyak, a „mütyürök.” Gyerekkorom óta gyűjtöm őket – legutóbbi szerzeményem egy icipici nyereg meg egy kengyel, de szeretnék hozzá lovat is! Persze nemcsak gyűjtő vagyok: ha van egy kis szabadidőm, nyomban nekiülök „apróságokat” csinálni. Kislányként makkból készítettem egy szép kis hajót, amiről apukám váltig állította, hogy az fel fog borulni, én meg addig kísérleteztem, míg a hajó talpon nem maradt a víz tetején.” (Vinczéné Fuchs Mária, bábkészítő)

Mütyürke: 1.) Kisebb dísz tárgy 2.) Egy valóságban létező tárgy kis méretű, finom kidolgozása mása.

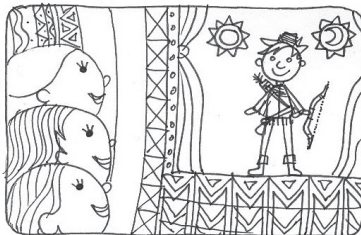

JANKÓ

„A legkedvesebb játékomat én találtam ki és

én is készítettem el. Egy kicsi emberke ő: fából van a teste és a cipője, szögekből a lába, bőrből a karja. Van íja, nyila, tegeze, bőrove, dárdája csontheggyel, van csonthegyű kése is, meg egy tarisznyája, így járja a világot. A bábfaragó műhelyemben született, és én játszottam vele először. Jankót – mert ez a neve – azért faragtam, hogy a játékboltokban megvehető műanyag hősök, a „G.I.Joe-k” ellenében egy emberibb hőse lehessen a gyerekeknek.” (Néder Norbert bábjátékos, báb- és játékkészítő)

Jankó: A „János” név becézett formája.

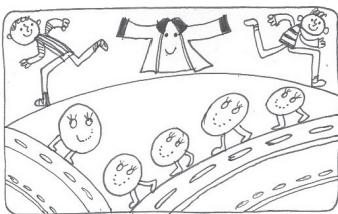

PITYKÉZÉS

„Gyermekkoromban – szerencsénkre – még nem volt számítógép, és a televízió is csak ritkán láncolt magához bennünket, volt alkalmunk játszani. A játéknak két végletére emlékszem: a nagy csapatban zajlókra és a magányosan játszottakra.

Mindkettőnek volt helye gyermeki életben. Szerettem egyedül lenni, s fölépíteni saját világomat, itt én működtettem az apró közösséget. Pici figurákból, termésekből (és minden egyébből, amihez csak hozzá tudtam jutni viszonylag enyhe büntetés fejében) egész várost teremtettem, melyet felelősséggel kellett irányítani. Az egyedül-lét alkalmas volt az elmélyült alkotásra, fúrásra-faragásra, a kívülről látszólag értelmetlen tárgyak létrehozására is. Iskolába kerülve legkedvesebb csoportos játékunk a pitykészás volt. Kijelölt helyről a fal tövébe dobáltuk a nehezen összegyűjtött gombjainkat, s gyakran veszítettünk el egyszerre egy egész télikabáttra valóit. Ez a játék egészen sokáig elkísért. Ifjúként Mongóliát járt barátaimtól kaptam birka bokacsont-készletet, amellyel a pitykészéshez hasonlóan is lehet játszani. Ennek a játéknak – mely a szerencsejáték, a dobókočka őse is – a világ minden táján fellelhetőek a nyomai, ezeket játékból sokáig követtem. Egyébként is, a világ bármely táján megfordulva elsőként az érdekel, mivel játszanak ott a gyerekek. Legjobban a szibériai manysik fából, csontból és egyéb állati „alkatrészekből” készült játécai nyűgöztek le.” (Vetró Mihály, nemez- és nemezjáték-készítő népművész)

Pitykészás: *Gombbal, pitykével űzött, a szabadban játszott gyermekjáték. (pityke: füles, lapos fémgomb, rendszerint férfirubát díszítenek vele)*

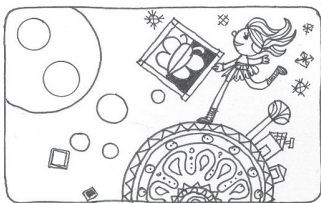

FORMA

„Sok kedves játékom van, de a konkrét játéktárgyak helyett engem mindig a forma izgatott. Egy forma számomra lehet pozitív, valami, amit kívülről látunk: ilyen a hóállatépítéskor a hómalac, hóelefánt teste, ilyen a homokvár, amit

egy homokbányában építettünk Szeged mellett gyerekként, de ilyen egy szendvics, aminek mustárral vagy ketchuppal arcot rajzolunk. Aztán meg lehet a forma negatív is, valami, amibe belebújunk: egy bunker, egy sövénybe nyírt kukó, egy rőzsekunyhó a nagyszülők kertjében...” (Bérczi Katalin, fafaragó-bábkészítő)

Forma: *Valamilyen tárgy, test vagy tartalom külső, anyagi megjelenési módja.*

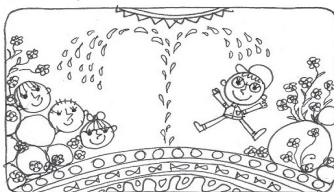
FORRÁS

„Gyermekkoromban kerültem a társasjátékokat. Utólag azt gondolom, a szabályok zavartak. Sokkal inkább szerettem a kutyámmal üldögélni a „forrás” partján. Ez a kerek kis tavacska Balatonkenesén, egy náddal és öreg fákkal borított vadregényes réten fakadt. Ha csak esétáltál mellette, egy kristálytisza tócsának tűnt, de ha lehasaltál a partjára, és hosszasan bámultál a csillogó víztükrök alá, beléphettél egy tündérpalotába. Bolhárok pattogtak, nyomukban vízikorpiók eveztek, csikbogarak nyargaltak, szitakötőlárva sompolyogtak. A víz alatti sok kis lény úgy tűnt mint-ha repülne: kavarogtak, ölelkeztek, táncoltak és menekültek. Ha közéjük nyújtózkodtam, ujjam végével elértem egy kis üreget a meder szélében. Itt lakott a békakirály. Néha kiemeltém onnét, megsimogattam, aztán visszaengedtem. A sok kis vízi lény mind őt szolgálta, s a békakirály igazságosan uralkodott, mind szerettük őt...

Telente a forrást jégpáncél borította, ilyenkor a budapesti lakásunkban gyakran játszottam „esküvőset”. Ez abból állt, hogy a levegőben szálló porszemeket szemlélttem, s néha egy vizespo-hárba merített fogkefével közéjük spricceltem. A vízszeppek s a porszemek ilyenkor összeházasodtak, s leszálltak a szőnyegre. A szemlélődés azóta is az egyik legkedvesebb játékom. Aki ezt

ismeri, soha nem unatkozik, soha nincs egyedül, hiszen látja, hogy körbeveszi őt a Jóisten által teremtet világ s benne a végtelen sok játékfigura...” (Kő Boldizsár, grafikus, játék-és bábervező-készítő)

Forrás: *A földből természetes úton előtörő víz és ennek helye.*

BÁBFARAGÁS

„Én teljesen átlaggyerek voltam, átlagjátékokkal. A mi generációnknak és az utánunk jövőknek már nem mondták el, nem mutatták meg, hogy a két kezünkkel is lehet alkotni dolgokat. Erre felnőtt fejjel jöttem rá, s a mai napig ennek a büvöletében élek. 15-20 éve kezdtem el farigcsálni. Egy hegedűkészítő barátomtól kaptam az első, használt szerszámokat. Először szobrokat faragtam, bár már akkor is emberléptékűeket, babaméretűeket, olyanokat, amiket kézbe lehetett venni. A szobrok azonban túl statikusak. A bábfaragással, bábkészítéssel viszont megtörténik a csoda. Döbbenetes, ahogy megmozdul a lába, megmozdul a keze, a fejével biccent – a bábu életre kel! Erről a csodáról szól a mese, Pinokkió története is. Már a nagypapám is szeretett a kis kert végi sutfinba elvonulni, szegeket egyenesíteni. Én is szívesen vonulok el a műhelyembe, ahol nem zavar senki, ahol faraghatok.” (Balla Gábor, szobrász, játék-és bábervező-készítő)

Bábfaragás: *Emberi vagy állati alakot ábrázoló, kézre húzva, zsinórral, stb. mozgatható figura fából való elkészítése.*

PORTA

„Falusi gyerekként nőttem fel egy szolgálati lakásban. A portán, ahol a házunk állt, volt még fűrésztelep, asztalosműhely, egy terménymalom és kovácsműhely is. Ez a terület Balmazújváros két részének határára helyezkedett el. Hétvégén, vasárnap az emberek nem dolgoztak, az épületek kapui bezártak. Ilyenkor a miénk, gyerekeké lett az egész porta. Mindenféle „csináló játékok” játszottunk: építkezünk a maradék anyagokból és a felhalmozott rönkökből, fabrikáltunk a műhelyekben, egyszerűen a felnőttek életét éljük kicsiben.

Télen a falubeliek kártyáztak vagy sakkoztak, én inkább „ország, város, fiú, lány”-t szerettem játszani. Ezzel a társasjátékkal egy óra alatt körbe lehet kalandozni a világot.

A legnagyobb élmény mégis a szomszéd kislány „háza” volt. Az édesapja mesterember, ács volt, hét fiúgyermekes család legkisebb, hetedik fia. A lányának egy gyönyörű kis faházat épített. Együtt rendeztük be a házat, működtettük, s éljük gyermeki páros életünket.

A bábszínházban az egész világot kell játszani. Amit kitalálsz, el kell készíteni a két kezekkel. Egy hangra vagy egy szóra ott körbe kell járni az egész világot.” (Szász Zsolt, bábművész, rendező, tervező, bábkészítő)

Porta: *1). Falusi, kisvárosi telek, a rajta lévő épületekkel. 2.) Valakinek a háza tája, közvetlen környezete, tevékenységi köre.*

A játszó embereknél kíváncsiskodott:
Kiss Judit és Papp Melinda

VÁRZOLÓ ERVEZŐ

Kitaláljátok-e, hogy mire gondolk? Bennetek és bennem is van, megtaláljátok a föld alatt és a föld felett, jöhet a mélyből vagy jöhet az égből, lehet álló és lehet sebes. Lehet életet adó és halált okozó, lehet kék, zöld, és lehet áttetsző...

Gondolom, már mindannyian kitaláltátok, hogy a vízre gondoltam!

Milyen csodálatos elem is a víz! Vízet iszunk, vízzel főzünk, vízben mosunk, vízzel locsolunk, vízben pancsolunk, vízben növekszik a magzat az anya hasában. Földünk több mint 70 %-át víz borítja, mégis sok ember él víz nélkül. Óh, és milyen jól esik nyáron belecsoobbanni egy hús medencébe, folyóba, tóba, tengerbe...

Ezért fontos, hogy vigyázzunk a víz tisztaságára, mert tiszta víz nélkül élet sincs.

És hogy miért írok én most Nektek a vízről?

Március 22-e a Víz Világnapja.

Ezért kérünk most Titeket arra, hogy rajzoljatok nekünk a vízről! Mi jut eszetekbe, ha ezt a szót halljátok: kertlocsolás, strandolás, búvárkodás, nyári esőben jól megázás?

Van esetleg olyan kedvenc mesétek, mely a vízről szól? Nagyon kíváncsiak vagyunk, hogyan varázsoljátok képpé ceruzátok, ecsetetek, zsírkrétátok segítségével a vízzel kapcsolatos élményeiteket, emlékeiteket!

Alkotásaitokat **2009. március 11-ig** személyesen vagy postai úton juttathatjátok el a Vojtina Bábszínházba (Debrecen 4026, Kálvin tér 13.). Képeitek hátoldalára ne felejtsetek el ráírni neveteket, életkorotokat, otthoni telefonszámotokat vagy egyéb elérhetőségeketet, illetve a rajzpályázat címét: **VÍZ**.

Képeitek közül Asbóth Anikó, a Vojtina Bábszínház igazgatónője, Dóka Alíz, a bábszínház kulturális szervezője és Rumi László bábrendező választják majd ki a számukra legkedvesebbeket. A kiválasztott képek alkotóit és családjukat szeretettel várjuk **2009. március 22-én**, vasárnap 10 órakor a *Vitéz Kukoricza János históriája* című előadásunkra.

Jó rajzolást kívánunk!

Figura Faggató

Fényképeken felnőni nem ugyanolyan, mint a kézműves munkával készült régebbi képeken nevelkedni. Egyre több körülöttünk a kép, amely figyel-münket követeli.

„A fénykép (1839 óta készítene!) – azáltal, hogy új vizuális ábécére tanít – átformálja és kiszélesíti fogalmainkat arról, mit érdemes megnézni, mit van jogunk megfigyelni. A fénykép a látás nyelvtani és – ami még fontosabb – erkölcsi szabályrendszere. A fotózás által... úgy érezzük, az egész világot fejünkben tarthatjuk – akár egy albumot. ... Talán a fénykép a legtitokzatosabb mindazon tárgyak közül, melyekből összeáll, és szövevényyé sűrűsödik az a környezet, amelyet modernnek látunk. Minden fénykép valóban egy-egy rabul ejtett élmény.

... A fénykép nem vallomás a világról, sokkal inkább a világ darabja, a valóságnak olyan kicsiny mása, amelyet bárki készíthet.

... A fénykép bizonyíték. Egy fotó megfellebbezhetetlen bizonyítéka annak, hogy egy bizonyos dolog megtörtént. A fénykép szerepe mindig csak akkor kezdődik, ha az esemény már nevet kapott.” (Susan Sontag: A fényképezés-ről)

Sontag azt is hangsúlyozza, hogy fényképezni annyi, mint jelentőséget adni

valaminek. Diane Arbus fotóművész 1972-ben arra a kérdésre miért csinál fényképeket, azt felelte: „Azért, hogy valami egyszerűt is megmutassak. Azt, hogy létezik egy másik világ.”

Ugye, Ti is létezőnek gondoljátok azt a fotón belüli másik világot? A fotó által egy kép-világba kerülök, amelyben már megtörtént az a valami, s ott már örökké ugyanúgy fog történni...

Érdekes maga a szó értelmezése is: **fotó-gráfia** = írás fényvel. Szintén Diane Arbus mondja, hogy a fotó „a látás végtelenül vonzó összerakójátéka”.

A fotográfia „látása” egyszerre „átnézés” (pontosabban átlépés valahová) és ránézés. Az „átnézés” azt jelenti Arbus szerint, hogy a fotót térként rekonstruálok, a „ránézés” elkülöníti a jelentés rétegeit és kibontja a fotót meghatározó tartalmat.

S tudjátok, miért tartom ezeket a gondolatokat annyira fontosnak, hogy Veletek is megosszam? Mert tényleg egyre nagyobb hangsúlyt kapnak életünkben a képek, és ezeket látva, majd értelmezve mindenki megtanulhatja a képek tartalmait meglátni és megfogalmazni.

Ezúttal ismét két képet szeretnék Veletek nézegetni: az *Egy rókáról és egy farkasról* című, 2007-ben bemutatott bábelőadásunkról készült fotók közül válogattam. Heltai Gáspár egyik legismertebb fabuláját Veres András rendezte bábszínpadra, a bábokat és díszleteket Grossschmidt Erik tervezte.

Beszélő állatok, ravasz vagy éppen ostoba teremtmények, szépek és rútak, hazugok és igazak Heltai szereplői. Közös bennük, hogy mi, emberek vagyunk a mintaképek erényeinkkel és gyalóságainkkal.

A rókat és a farkast nem kell senkinek sem bemutatni, otthon vannak ők a mesékben az egész világon. Tudjuk jól, hogy a farkas erős és vad, a róka pedig ravasz és alamuszi. De mi történik akkor, ha egyszer úgy összevesznek, hogy meg sem állnak a bíróságig? Vajon kinek van igaza? Melyikük tudja meggyőzni a bírót a másik hamisságáról?

Ez a mese erről szól.

De nézzük a képeket!
Mit mondanak nekünk?

Bábos: Oláh Tímea

A kép egyértelműen és azonnal felismerhető szereplői:

1.) Egy ember, egy színész, akinek a fején kalap, nyakában kötött sál, kezén nagyon világos (fehér), hosszú szárú kesztyű van, haja copfba kötve a tarkóján.

2.) Egy rókabáb, teste szőrös, termete apró, orra és füle hegyes.

S milyen fontos dolgokat lát még a szemünk a képen?

A kép bal oldalát függőlegesen egy világos függöny keretezi. A kép felső részén szintén függöny látható, hullámos revüfüggönyre hasonlító. Jobb oldalon növényi lombok zárják le a képmezőt. A báb és a színész mögött a háttérben felhős ég adja tudtunkra, hogy a szabadban vannak szereplőink. A kép jobb oldalán még egy szőrösforma valami fekszik, ebből következtethetünk arra, hogy itt több állat is van.

Ezek után próbáljuk meg megfogalmazni, kit jeleníthet meg a színész!

Figyeljük meg a szerepről árulkodó öltözetet, a jelmezt! Sajnos nem színes a kép, a színek segíthetnének, de így is megfejthető, hogy ő kicsoda.

Milyen mozdulatai, gesztusai vannak? A keze kecsesen tartja a bábót, a mozdulat finom, elegáns. Fejtartása hetyke, háta egyenes. Nem hajlong, nem megtört tartású, hanem büszke és törékeny. Tekintetét a kis rókára emeli, arca mosolyog, szája enyhén nyitva, lehet, hogy éppen szól a bábhoz. Azt is észre lehet venni, hogy arca erősen ki van festve, főleg a szája széle és a szeme kapott erős kontúrt. Fején a fejfedő egyértelműen kalap, melynek aszimmetrikus formája

hetykeséget, enyhe előrebillenése pedig mozgékonyt sugall. Olyan, mint egy kürtő, mint egy angol cylinder. A cilindert az angolok a frakk mellé viselték kiegészítőként, tehát mindenféleképpen nagyon hangsúlyos viselet volt. Karcsúsága és filigránsága nekünk, nézőknek jelzés. S miről? Viselője jelleméről. A fejfedőket minden korban kettős funkcióval hordták: védték a fejet és díszítettek. Gondolatok csak a királyi koronákra, azok rangot, hatalmat fejeztek ki. A mexikói sombrero például a *sombra* 'árnyék' szóval függ össze, a meleg elől véd. A beduinok a tarkójukra tett kendővel védekeznek a tűző nap ellen. Az amerikai indiánok tollakkal ékesítették a fejüket, mintha a gyors mozgást akarták volna kifejezni.

No, de térjünk vissza a mi kalapunkhoz! Még egy árulkodó tulajdonsága ötlük azonnal a szemünkbe, ahogy ránézünk: kis mérete. A játékos copfja és a kalap mérete tökéletes képi összhangot teremt, összeillenek, összetartoznak. A kötött sál pedig hangsúlyozza a nyurgaságot, a fürgeséget, a mozgékonyt, ami a színész testének mozdulataiból, a kéz- és fejtartásból, és ezeknek a jelmezével való összhangjából árad. Olyan rókás, mint az báb, amit kecsesen tart a kezében.

S milyen a kicsi róka? Kedves, törékeny. Elfordul a kalapos nagy rókától. Ami még fontos a képen, hogy a báb pálcával és zsinórral mozog, tehát marionett báb. Nem a nagy róka mozgatja, hanem valaki (aki nem látszik) felülről.

A nagy róka tenyerében tartja a kicsit, felemeli a szemmagasságába, kecsesen

tartja, ránéz, de ez a piciny termetű, bájos és kedves állatka elfordul tőle. Talán még duzzog is.

Kettőjük viszonyáról biztosan egyet gondolunk: nem ellenségek, nem durvák egymással, a formák hasonlóságából fakadóan megállapíthatjuk, hogy valami rokon bennük, összetartoznak.

Lássuk a másik képet!

Bábos és báb, de vajon mitől olyan egyértelmű, hogy ők is összetartoznak? Hát persze! Mind a kettő farkas.

A férfi színész fején szőrös, meleg „usanka” a fejfedő. Így hívták régen azokat a szőrsapkákat, amelyek Oroszféldről származnak. A jelmeztervező erre a vastag, a színész igazi fülét takaró fejfedőre hegyes pótfület tervezett. Ettől lett

Bábos: Hajdú Péter

azonnal állatias a formája és jelentése is egyben ennek az öltözéknek. A felső kabát gallérja is szőrös, ráadásul cikk-cakkban szabott gallérről van szó, ez pedig szintén attribútumként, szimbólumként van jelen. Ez a lény is egy farkas, akárcsak a báb. Pontosan a sapkája és a gallérja teszi azzá. Gondolatok csak az igazi farkasra, neki is megvastagodik és hosszabbra nő a szőr a nyaka alatt.

A báb kesztyűs báb, valaki bentről, a paraván mögül egy ablakból mozgatja. Az ő gallérja és a nyaka körüli szőr ugyanabból a textiltől készült, mint az „élő” farkasé. Ez is bizonyítja, hogy mindketten egy állatfajból valók. De még fülük állása, hegyessége is ezt erősíti bennünk. Mély beszélgetésben lehetnek egymással, mivel a színész arca erős mimikával jelzi haragját: összevonja szemöldökét, száját csücsöríti, nyakán az erek megfeszülnek, tehát haragos.

A báb mancsainak iránya a nagy farkas felé is jelzi, hogy figyelnek egymásra.

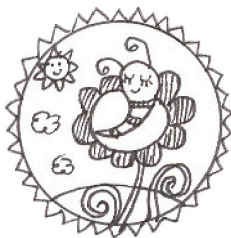
Ha most a két kép állat-párjait összevetjük egymással, könnyen beláthatjuk, hogy a rókák kecsesek, hetykék, elegánsak, már-már kényeskedők. A farkasok arcvonásaik és mozdulataik alapján durvábbak, erősebbek.

Ezek után felmerülhet még egy kérdés bennünk: ha ez a két figura és báb egy mesében szerepel, vajon egymással hogyan viselkednek? Szerintetek? Milyen lehet a róka és milyen a farkas az alapján, hogy látunk két-két állatot?

Ha ezeket megpróbáljátok összegyűjteni, már jól „dolgoztunk”, jól végeztük a képolvasást, mivel épp ez a lényeg. Olyasvalamit is kereshetek én, a kép nézője, ami valójában nincs is ott a képen, de a kép sugallja azt...

Nagyon köszönöm, hogy most is velem tartottatok! Legközelebb a fülemüle című előadásunk fotói alapján.

Láposi Terka

Terülj, terülj, asztalkám!

MÁRCIUS

1. vasárnap	10.00 óra	Vásári bábcirkusz (Ládaflia Bábszínház, Biatorbágy)
2. hétfő	14.00 és 18.00 óra	Suttgó füzesek (Mesebolt Bábszínház, Szombathely)
3. kedd	14.00 óra	Suttgó füzesek (Mesebolt Bábszínház, Szombathely)
4. szerda	10.00 óra 14.00 óra	A kisgömböc A kisgömböc
5. csütörtök	10.00 óra 14.00 óra	A kisgömböc A kisgömböc
6. péntek	10.00 óra 14.00 óra	A kisgömböc A kisgömböc
8. vasárnap	10.00 óra	A kisgömböc
12. csütörtök	10.00 óra 14.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája Vitéz Kukoricza János históriája
13. péntek	10.00 óra 14.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája Vitéz Kukoricza János históriája
15. vasárnap	10.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája
16. hétfő	14.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája
17. kedd	14.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája
18. szerda	14.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája

19. csütörtök 14.00 óra Vitéz Kukoricza János históriája

20. péntek 14.00 óra Vitéz Kukoricza János históriája

22. vasárnap 10.00 óra Vitéz Kukoricza János históriája

29. vasárnap 10.00 óra Andersen-mesék

ÁPRILIS

5. vasárnap 10.00 óra A három kismalac és a farkas

19. vasárnap 10.00 óra Az ördög sziklája – BEMUTATÓ

21. kedd 14.00 óra
Az ördög sziklája
Tündérrózsa bérlet
Szivárvány bérlet
Táltos bérlet
Csaba királyfi bérlet A
Gézengúzok bérlet A
Csodaszarvas bérlet A

22. szerda 14.00 óra
Az ördög sziklája
Hófehérke bérlet
Erős János bérlet B1, B2, B3, B4, B5, B6

23. csütörtök 14.00 óra
Az ördög sziklája
Hüvelyk Matyi bérlet
Erős János bérlet C1, C2, C3

24. péntek 14.00 óra
Az ördög sziklája
Tündérszép Ilona bérlet
Kis hableány bérlet D
Pelikán bérlet
Erős János bérlet D1, D2, D3
Többsincs királyfi bérlet

26. vasárnap 10.00 óra Az ördög sziklája

28. kedd	14.00 óra	Az ördög sziklája <i>Pinokkió bérlet</i>
29. szerda	14.00 óra	Az ördög sziklája <i>Jancsi és Juliska bérlet</i> <i>Benedek Elek bérlet</i>
30. csütörtök	14.00 óra	Az ördög sziklája <i>Tűzmadár bérlet</i> <i>Békakirály bérlet C1, C2, C3</i> <i>Toldi Miklós bérlet</i>

Vásári bábcirkusz

Játék gravitációval, súrlódással, légellenállással. Egyensúlyozás, kötél tánc, állatszelídítés, tűzfújás, kígyóbűvölés bábokkal. A vásári bábcirkusz világot jelentő deszkái kerekre szerelt fenyőfákból valók. Társulata bábok, hársfából faragva, öltöztetve. Kellékei a hajdan volt mindennapi élet lassan homályba tűnő megannyi eszköze...

Három éves kortól ajánljuk!

Suttogó füzesek

„FigyeljeteK, mert mesét mondunk egy anyáról s az ő hét szép fiáról, s az őket elragadó bűzös sárkányól. Meseszónkban lesz kaland, izgalom, lesz derű és fájdalom, lesz e világnak rosszra fordulása, majd a játék végén vigasztalódása”.

Hét éves kortól ajánljuk!

A kisgömböc

Honnan jött és hova tart a kisgömböc? Nem tudja senki sem, gurul, mint a labda, s aki útjába akad, azt bizony bekapja. Eszi a csigát, annak a házát, a templomnak tornyát, a harang kondultát, a villamos sínét, az óra tik-takját, eszi az ágyomnak térde kalácsát. Hamm, hamm, ami még van, az már csak volt neki. De mielőtt megenné a mesénknak végét, foglalja el mindenki bábszínházi székét!

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Vitéz Kukoricza János históriája

*„Hóba-hóba fiúk-lányok
Nagymamák és nagypapákok.
Most füleljen minden ember,
és tágra nyílt, éhes szemmel
egy-igya ezt a mesét...”*

Eképpen csalogatja közönségét a vásári bábos, de ezúttal nem Paprika Jancsi, sem derek sógora, Vitéz László, a paraván-hős, hanem maga Kukoricza János csetepatézik banyákkal, fenevadakkal meg óriásokkal. Komoly a tét: Iluska szerelme, no meg önnön lelki békéje. A Bábjátékos mellett a Krónikás-fotográfus, a Körhintás legény, Muskétás Mari meg Bözsi, a zsigárus is ott lábatlankodik, hiszen nekik is lesz néhány keresetlen szavuk a nevezett históriához.

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Andersen-mesék

A hiú császár öfelsége új ruhát varrat. Minden nap. A nap minden órájában.

A nap minden percében. Nem számít, mibe kerül, a szorgos nép kinyögi valahogy.

A takácsokat, szabómestereket mindig lehet ingyen dolgoztatni, királyi parancsra, el lehet venni tőlük kelméiket, fonalaikat, legfeljebb éhen halnak vagy külföldre szöknek. Egyszer azonban egy szövőmester, János és a felesége, Panka felveszik a harcot a császár öfelségével.

A kiskacsának a külsejével gyűlik meg a baja, hisz ő esetlen, kövér, szürke a tolla, és sehogyan sem illik a társai közé. (A baromfiudvar lakói nap mint nap emlékeztetik is erre.) Álmaiban a felhők fölött szárnyal, gyönyörű, távoli tavakban úszik. Bánatában már-már elemésztí magát, amikor látogatók érkeznek a baromfiudvarba...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Az ördög sziklája

Négy jóbarát él egy távoli kis faluban: Andris, Ivica, Hászim és Mirella. Ők a Négy Igazságosztó, a falucska rettegett csibészei. Örök barátságot fogadnak, és úgy tűnik, ez soha nem is ér véget, de egy napon különös Idegen jelenik meg a közösségben, és minden összeomlik. A fiatalok megpróbálnak ellenállni és a maguk módján felvenni a harcot az Idegennel. Vajon győzhetnek-e ők négyen az egész világ ellenében? Megmenthető-e a béke, az otthon, a boldogság vagy legalább a négyük barátsága?

Az előadást hat éves kortól ajánljuk!

A három kismalac és a farkas

Van-e, ki nem hallotta még a három kismalac történetét, akik házat építenek maguknak, hogy elbűjjanak a gonosz, éhes farkas elől? Az egyik kismalac szalmából épít házikót, a másik fából, de a farkas mindkettőt tönkreteszi. A harmadik, a legokosabb malacka téglaháza azonban olyan erős, hogy se elfűjni, se szétrombolni nem lehet. Ide rejtőzik hát mindhárom malac, de a farkas nem hagyja annyiban a dolgot: megpróbál bejutni a házikóba, hogy végre jóllakhasson...

Az előadást három éves kortól ajánljuk!

Túl az Éperencián

**„Mi és a tárgyak, világosság és sötétség, test és lélek,
Két lélek, lélek és az anyag, Isten és a világ,
Gondolat és térbeliség, ideális és reális,
Érzékenység és értelem, fantázia és az ész,
Lét és törekvés, a test két fele, jobb és bal.”**
(J.W. Goethe: Ellentétek)

Az arány fogalma átszövi mindennapi életünket, találkozunk vele az áru mennyisége és ára közötti kapcsolatban, a természet törvényeinek és a gazdasági élet összefüggéseinek matematikai megfogalmazásában, a természeti jelenségekben, a művészetekben és az élet számtalan más területén. Az épületek, szobrok, képek alkotóit arányok segítik a valóság megragadásában, művészi törekvéseik megvalósításában.

A zenében a hangok viszonya a rezgésszámok arányára vezethető vissza, és meghatározó szerepet játszanak az arányok a ritmus, az ütem, a dallam, a harmónia területén csakúgy, mint a teljes mű megalkotásában. Az arány fogalma szinte egyidős az emberi kultúrával, tartalma azonban folyamatosan változik. Az aránnak szerepe volt a szerzett javak, a nehezen megszerzett élelem elosztásában.

Az ókori Görögországban az aránnak és az arányosságnak különös jelentőséget tulajdonítottak. Arányosnak mondták azt, ami egyenletes, méltányos, mértékletes, valódi. Arisztotelész és Platón görög filozófusok azt tanították, hogy az arányosság a szépség elengedhetetlen kritériuma.

E tanítás szerint az arányok helyes megválasztása jelenti a harmóniát, ez pedig a helyes élet alapja.

A Kr.e. IV. században élt görög származású orvos, Galénosz szerint az egészséges testben egyensúlyban van az elsődleges minőséghez (hideghez, meleghez, szárazsághoz, nedvességhez) kapcsolódó nedvek – a vér, a nyál, a sárga epe és a fekete epe – aránya. Betegségek alkalmával ez az egyensúly bomlik meg.

Az élő természetben található különös arányok felismerése kapcsán óhatatlanul megfogalmazódnak a jelenségek közötti mélyebb összefüggésekre vonatkozó kérdések. Van-e kapcsolat egy csigaház spirált formáló alakja és a napraforgó tányérján a magok spirális elhelyezkedése között?

Gondolkodtatok már azon, hogy miért olyan könnyű egy almát két egyenlő félre vágnunk, ugyanakkor miért bajlódunk vele olyan sokat, ha három vagy öt egyenlő részre szeleteljük? Milyen törvény érvényesül, amikor a lepke egyik szárnyának csodálatosan szép rajzolata a legfinomabb részletekig ismétlődnek a másikon is? Mi az oka annak,

hogy a lovak, kutyák, gyíkok, legyek, békák, sasok, férgek, cápák testének felépítésében egyaránt bal és jobb oldali szerveződés figyelhető meg?

Az ember valami oknál fogva vonzódik a szimmetriához. A szimmetria csábítja vizuális éržekeinket, így szépérzékünkben is szerepet játszik. Ugyanakkor a tökéletes szimmetria ismétlődő és megjósolható, és tudatunk a meglepetéseket is szereti, ezért aztán gyakran jobban kedveljük a tökéletlen szimmetriát a pontos matematikai szimmetriánál. A természeti világ legfeltűnőbb mintái is szimmetrikusak. S ami nagyon érdekes, hogy a természet nem elégedett a túl erős szimmetriával, mert a természetben majdnem minden szimmetrikus minta kevésbé szimmetrikus, mint az őt létrehozó okok. Honnan származnak a természet mintái, mi a szimmetria? Az egyik legismertebb szimmetrikus forma, amelyben egész életünket töltjük: az emberi test „kétoldali szimmetriát” mutat, azaz a bal fele (majdnem) ugyanolyan, mint a jobb. Az emberi alak kétoldali szimmetriája csak hozzávetőleges: a szív nem középen van, és az arc két fele sem azonos, de ez a forma mégis közel áll a tökéletes szimmetriához.

A kétoldali szimmetria azt jelenti, hogy a bal oldalt egy tükörrel megtükörözve a jobb oldalt kapjuk. Világunk alapján véve tükör-szimmetrikus, mondják a fizikusok. Más szóval: csak két olyan irány van, amelyben egy adott jelenség tökéletesen egyformán mehet végbe. S hogy bal-jobb, elől-hátul, fent-lent az elnevezés, kizárólag attól függ, hogyan határozzuk meg mi magunk a saját helyzetünket a tér egy másik pontjához viszonyítva. Tehát nem mi, emberek voltunk azok, akik feltaláltuk a kétoldali szimmetriát, a világunk irányult jobbra és balra. Atomok és tejütrendszerék, kristályok és geológiai képződmények, növények, állatok és emberek – mind-mind alá vannak vetve

ennek az általános érvényű alapelvnek.

Az építészetben és az alkalmazott művészetekben bőségesen találunk példákat a szimmetriára. Már az ősidőkben feltűnt az embernek, hogy szemünk az alakok és formák, illetve a vonalak és színfoltok bizonyos kombinációit kellemesnek érzi.

Arisztotelész, anélkül, hogy alkalma lett volna távcsövet használni, egyes-egyedül azon az alapon tulajdonított gömb alakot a csillagoknak, hogy valamennyi mértani idom közül csak a gömb az abszolút szimmetrikus, és ezért a legalkalmasabb az isteni tökéletesség kifejezésére.

A szimmetriát már az őskori ember sziklarajzain is felismerhetjük: a fenyőt egy függőleges vonallal és róla mindkét oldalon kiinduló rövid, ferde vonalakkal ábrázolták. Így rajzolják le a mai gyerekek is a karácsonyfát.

A **szimmetria** szó betű szerinti értelmében szabályosságot jelent. Tágabb értelemben minden olyan dolgot, amely a maga részleteiben arányos, kiegyensúlyozott, harmonikus, szimmetrikusnak nevezünk. Szorosabb értelemben a szó jelentése: ' kétoldali '.

A képzőművészek gyakran tudatosan kerülnek a tökéletes szimmetriát, hiszen ez nyugalmat, biztonságot jelent, az aszimmetria viszont mozgalmasságot és dinamikát sugároz. Az egyik szigorú rendet és rendezettséget, a másik tökéletlenséget és játékoságot jelent. Ha a szimmetria a szépséget jelenti, az aszimmetria a mozgást.

Csakhogy az élet szépségét éppen a mozgás teszi tökéletessé.

Remélem, ismét sikerült érdekességekkel meglepni Benneteket.

Tartsatok velem a következő számban is az „Óperencián túlra”!

Láposi Terka

Szezám, tárulj!

Az idei évadunk minden kiállítása a játékok, a bábok, a színház terében megjelenő „tárgyak” titkait kutatja. Márciusban nyíló kiállításunk eddig még soha nem látott apró színpadok csodáit tárja fel: papírszínházakkal találkozhat a hozzánk érkező. Törékeny, sérülékeny holmik ezek, hiszen alapanyaguk papír, mégis időtálló, nagy utat megtett kincsek, melyeket az OSZMI bábgyűjteményéből Papp Eszter bábtörténész hoz el városunkba.

A papír történetéről sokat tudunk, de mit jelent a papírszínház? Honnan ered és hogyan változott az évszázadok során? Mi a különbség az angol, a német vagy a japán papírszínházi hagyományok között? Ha van papírtörténész, létezik papírszínház-történész is?

Milyen egy papírszínházi előadás?

Ha megnézik ezeket a képzőművészeti csodákat,
ezekre a kérdésekre is megtudják a válaszokat!

A kiállítást **2009. március 5-én 13 órakor** nyitjuk meg.

A tárlat címe:

Papírszínház tegnap és ma

kiállítás az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Bábgyűjteményéből

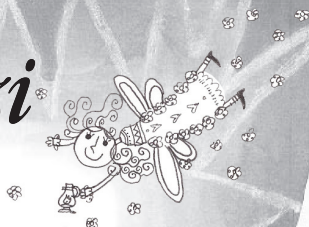
A kiállítás **2009. március 5-től április 26-ig** látogatható a Vojtina Galériában.

Szeretettel várunk mindenkit, akit vonzanak a színház,
ezúttal pedig a papírszínházak titkai!

Láposi Terka

Játszószínházi lámpás

Március és április havában a Játszószínház tavaszt ünneplő napokat tartogat mindenki számára. Lássuk, mik várnak Rátok, ha ellátogattok hozzánk!

A **kézműves-bábkészítő napok** alkalmain először bújócskázhattok, elbújhattok a király lánya elől. Aki úgy el tud rejtőzni, hogy a királylány ne találja meg, akár a királyságot is megkaphatja. A mesei próbatételek után házi bábszínházat készíthettek, amelyben bejelölhetitek a mesei helyszíneket is. A mese címe pedig, ami a játékot és a bábkészítést elővarázsolta játszószínházi munkatársaink ötleteiből: *A kiskondás*.

A **táncház-gyermekjátzó napokon** a *„Bebozzuk a zöld ágat, kivisszük a kiskezvicét...”* című játékunk vár Rátok. Muzsikások húzzák a szebbnél szebb dallamokat, énekelnek énekeket, Magi Krisztina és Csanádi Tibor, a mi táncolni szerető párosunk pedig táncra bátorít Benneteket. Tavaszköszöntés, hajnalfa-állítás és párválasztós játékok e két hónap ismert ünnepi rendjének tartalmai, de minden a szerelem jegyében zajlik, hiszen még az egyik legszebb magyar népdalunk is azt énekl: *„minden madár társat választ...”*. Igen, válasszunk párt, táncoljunk egy nagyot a tavasz tiszteletére, de előbb zavarjuk el a csúf hideget, betegséget, rosszaságot!

Muzsikáló foglalkozásainkat nagyon sokan megszerették az elmúlt hónapok-

ban. A tekerőlant, a koboz, az ütőgardon, a citera, a doromb, a furulya, a hegedű, a brácsa, a nagybőgő, a különféle csörgők titkaival és hangjaival ismerkedhetek meg a *„Sípbal, dobbal, nádi begedűvel”* című játékunkban.

Dramatikus napjainkon a *Hamuban sült pogácsa* című előadást tekinthetik meg. Az elmúlt két hónapban sokan követték a kislány „kincskereső” útját, Mátyás királyt, ahogy megismerkedik a kenyérrrel, és a kandászt, ahogy megőrli a király búzáját az ördögök malmában. De hogy mi köti össze e három mesét, azt érdemes megnézni, meghallgatni. Várunk Benneteket is, hogy elmondjátok, mi a válasz, ha rájöttetek az előadás megtekintése után!

Szép, örömteli, napfényes tavaszt kívánunk mindnyájatoknak!

Láposi Terka

Soroló

Kerekecske-gombocska
(Mesebolt Bábszínház, Szombathely)

VENDÉGJÁTSZÓ

Március – Böjtmás hava

1. vasárnap 10 óra

„Behozzuk a zöld ágat,
kivisszük a kiszevicét...”

TÁNCHÁZ –
GYERMEKJÁTSZÓ

Március – Böjtmás hava

2. hétfő SNI 10 és 14 óra

16. hétfő 10 és 14 óra

23. hétfő 10 és 14 óra

Április – Szent György hava

6. hétfő 10 és 14 óra

20. hétfő 10 és 14 óra

27. hétfő 10 és 14 óra

Hamuban sült pogácsa

DRAMATIKUS JÁTSZÓ

Március – Böjtmás hava

3. kedd 10 óra

4. szerda 10 óra

5. csütörtök 10 óra

6. péntek 10 óra

10. kedd 10 óra

11. szerda 10 óra

12. csütörtök 10 óra

13. péntek 10 óra

17. kedd 10 óra

18. szerda 10 óra

19. csütörtök 10 óra

20. péntek 10 óra

24. kedd 10 óra

25. szerda 10 óra

26. csütörtök 10 óra

27. péntek 10 óra

31. kedd 10 óra

Április – Szent György hava

1. szerda 10 óra

2. csütörtök 10 óra

7. kedd 10 óra

8. szerda 10 óra

15. szerda 10 óra

16. csütörtök 10 óra

19. vasárnap 10 óra

21. kedd 10 óra

22. szerda 10 óra

23. csütörtök 10 óra

24. péntek 10 óra

28. kedd 10 óra

28. kedd SNI 14 óra

29. szerda 10 óra

30. csütörtök 10 óra

Március – Böjtmás hava

8. vasárnap	10 óra
9. hétfő SNI	10 és 14 óra
30. hétfő	10 és 14 óra

A kiskondás

KÉZMŰVES – BÁBKÉSZÍTŐ

Március – Böjtmás hava

11. szerda	14 óra
12. csütörtök	14 óra
17. kedd SNI	14 óra
18. szerda	14 óra
22. vasárnap	10 óra
24. kedd	14 óra
25. szerda	14 óra
26. csütörtök	14 óra
29. vasárnap	10 óra
31. kedd	10 óra

Április – Szent György hava

1. szerda	14 óra
2. csütörtök	14 óra
7. kedd	14 óra
8. szerda	14 óra
15. szerda	14 óra
16. csütörtök	14 óra
26. vasárnap	10 óra

Kerekecske-gombocsa (Mesebolt Bábszínház, Szombathely)

„Kerekecske, gombocsa, hova fut a nyuszika? Ide fut, itt megáll, itt egy karikat csinál. Erre szalad, erre be, a kislaba kezébe!”

Ezt az 1-től 3 éves korig ajánlott játékot tavaly mutatta be a szombathelyi társulat azzal a céllal, hogy a legapróbb gyermekek és szülei egy verses-mondóka közös játék keretein belül ismerkedhessenek meg a bábosok segítségével bábokkal, bábszínházzal.

„Behozzuk a zöld ágat, kivisszük a kislevelet...”

Tavaszköszöntés, hajnalna-állítás, párválasztós játékok, páros tánc, szerelmes énekek tanulása – mivel mással várhatnánk Benneteket e két gyönyörű tavaszi hónapban, ha nem olyan táncos játékokkal, ahol a szerelem van jelen mindenben.

A kiskondás

Mondták már Rátok azt, hogy „teddlenerontsd” gyerekek vagytok? A mi mesénk egy olyan legényről szól, aki anyja szerint ilyen: semminek nem vált be. El is indítja a királyhoz, aki bújócskára hívja alattvalóit. Azé lehet a királykisasszony, aki úgy elbújik, hogy a lányka nem találja meg. Tegyük mi is próbát! Vajon Ti el tudtok úgy bújni, hogy a társaitok semmi módon ne találjanak meg Benneteket? A bújócska végére az is kiderül, hogy a kiskondás hová bújhatott: Nap mögé, föld alá? Házi bábszínházat is készítünk, ahol minden helyszínt bejelölhettek, és Ti magatok bábozhatjátok saját bábotokkal a kiskondást.

Hamuban sült pogácsa

A hamuban sült pogácsát akkor kapjuk, ha nagy út előtt állunk. Testi, szellemi, lelki táplálék egyszerre, hiszen erőt ad még egy csipet morzsa is belőle. A kenyér pedig „a gondtűró emberé, aki vet, arat, akinek malma van, tűzhelye, hűtve, akinek temploma, hite van”- mondja a mese. S milyen nehéz megküzdeni azért, hogy legyen mindenkor az asztalon! A küzdelem pedig olyan sokféle lehet...

„Síppal, dobbal, nádi hegedűvel”

Muzsikus urak és hölgyek sok-sok hangszerral várják a zenét kedvelőket, hogy elinduljanak közösen a muzsika hangjaival, a hangszerek szólásaival ismerkedni. Életkorban nincs határ, mindenkit hív a zenetár!

Csillogó gyöngyszemek füzére, mesékből fűzött lánc kanyarog előttem, reméljük, gyöngyszemei megörvendeztették szemeteket és szíveteket. Most egy újabb mesegömböcskét, Oláh Tímea legkedvesebbjét fűzzük fel a szálra.

„Emelje fel az a kezét, aki szereti a sót! Na és most az emelje fel, aki egy nagy evőkanállal is szívesen megenne belőle! Nem tudom, Ti hogy vagytok vele, de nekem bizony összerándult a gyomrom még csak a gondolattól is, pedig ha igazán belegondolok, eddigi életem során számtalan nagy evőkanállal ehettem már meg, no persze mindig valami finom ételben. Lássuk csak: pogácsa, sóskifli, húsleves, gulyásleves, rántotta, marhapörkölt, kenyér, töltött káposzta... Hajaj, azt hiszem, ezt az egész oldalt teleírhatnám velük, és még akkor sem végeznék a felsorolásukkal! Be kell látnom, hogy nap mint nap ott lapul a tányéromon a só, mégsem veszem észre, csak akkor, ha túl sok vagy ha túl kevés kerül belőle az ételembe. És még mennyi-mennyi olyan dolog vesz körül bennünket, aminek a jelenléte természetes számunkra, annyira hozzászoktunk, hogy már észre sem vesszük. Bizony, így járt az öreg király is abban a mesében, amit meg szeretnék mutatni Nektek. Csak akkor ismerte fel az őszinte, tiszta érzelmek fontosságát, amikor azok eltűntek az életéből. Vajon Ti észreveszitek őket a saját életetekben?”

Oláh Tímea

Benedek Elek: A só

Volt egyszer egy öreg király s annak három szép leánya.
A fél lába már a koporsóban volt a királynak, szerette volna mind a három leányát férjhez adni.

Hiszen ez nem is lett volna ne-
héz, mert három országa volt,
mind a három leányára jutott
hát egy-egy ország. Hanem
amiképpen nincs három egyfor-
ma alma, azonképp a három
ország sem volt egyforma. Azt
mondta hát egyszer a király a
leányainak, hogy annak adja a
legszebbik országát, amelyik őt
legjobban szereti.

Sorba kérdezte a leányokat, kez-
dte a legidősebbiken:

- Felelj nekem, édes leányom,
hogy szeretsz engem?

- Mint a galamb a tiszta búzát -
mondta a leány,

- Hát te, édes leányom? - kérdez-
te a középsőt.

- Én úgy, édesapám, mint forró
nyárban a szellőt.

- No, most téged kérdezek - for-
dult a legkisebbikhez -, mond-
jad, hogy szeretsz?

- Úgy, édesapám, ahogy az em-
berek a sót! - felelte a kicsi ki-
rálykisasszony.

- Mit beszélsz, te haszontalan
lélek! - förmedt rá a király. - Ki-
takarodj az udvaromból, de még

az országomból is! Ne is lássa-
lak, ha csak ennyire szeretsz!

Hiába sírt, könyörgött a király-
kisasszony, hiába magyarázta,
hogy az emberek így meg úgy
szeretik a sót - nem volt kegye-
lem: világgá kellett hogy menjen
a kicsi királykisasszony.

Elindult keserves sírás közt a
kicsi királykisasszony, s beté-
vedt egy reneteg erdőbe. On-
nan nem is tudott kivergődni,
szállást vert egy odvas fában, s
ki-kijárt az erdőbe, szedett ep-
ret, málnát, szedret, mogyorót,
s amit csak talált, úgy éldegélt
egymagában.

Egyszer, mikor már egy eszten-
dő is eltelt volt, arra vetődött a
szomszéd királyfi, s ez megpil-
lantotta a királykisasszonyt a
málnabokrok közt. De a király-
kisasszony is észrevette a király-
fit, s nagy ijedten beszaladt a fa
odvába.

Utána megy a királyfi, s beszél:
- Ki van itt?

A királykisasszony meghúzó-
dott az odúban, reszketett, mint
a nyárfalevél, s egy szó nem sok,
annyit sem szólt. Újra kérdi a
királyfi:

- Hé! ki van itt? Ember-e vagy
ördög? Ha ember, jöjjön ki, ha
ördög, menjen a pokol fenekére!
A királykisasszony most sem

mert szólni. Harmadszor is kér-
di a királyfi:

- Hé! ki van itt? Szóljon, em-
ber-e vagy ördög, mert mindjárt
belövök!

De már erre megijedt szörnyen
a királykisasszony, s kibújt a
fa odvából nagy szipogva-sze-
pegve. Rongyos, piszkos volt a
ruhája, szégyellte magát erő-
sen, s keserves könnyhullatás
közt mondta el a királyfi-
nak, hogy ki s mi ő. Megtetszett a
királyfi-
nak a királykisasszony,
mert akármilyen rongyos volt,
akármilyen piszkos volt a ruhá-
ja, szép volt, kellemetes volt az
arca. Szép gyöngén megfogta a
kezét, hazavezette a palotájába,
ott felöltöztette drága aranyos-
gyémántos ruhába, s két hetet
sem várt, de még egyet sem,

azt gondolom, hogy még egy na-
pot sem, de talán még egy órát
sem, megesküdtök, s csaptak
akkora lakodalmat, hogy no.

Telt-múlt az idő, a fiatal pár
nagy békeességben élt, úgyszeret-
ték egymást, mint két galamb.
Azt mondta egyszer a király:

- No, feleség, én akkor, amikor
először megláttalak, nem is igen
firtattam, hogy miért kergetett
el az apád. Mondd meg nekem a
tisztá valóságot.

- Lelkem uram - mondja a ki-
rályné -, én másként most sem
mondhatom. Azt kérdezte az
édesapám, hogyan szerettem őt,
s én azt feleltem: mint az embe-
rek a sót.

- Jól van - mondta a király -,
majd csinálok én valamit, tu-
dom, visszafordul az édesapád
szíve.

Hogy s mint fordítja vissza, ar-
ról semmit sem szólt a felesé-
gének, hanem csak befordult
a másik szobába, levelet írt az
öreg királynak, s abban meg-
hívta délebedre. Hát el is ment
a levél másnap, s harmadnap
jött a király hatlovas hintón.
Fölvezette a fiatal király az öreg
királyt a palotába, a palotájá-
nak a legszebb szobájába, ottan
már meg volt terítve az asztal
két személyre.

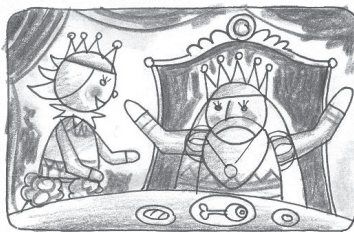

Leülnek az asztalhoz, hordják az inasok a finomabbnál finomabb ételeket, de hogy szavamát össze ne keverjem, a fiatal király megparancsolta volt, hogy az öreg király számára minden ételt külön főzzenek, süssenek, s abba sót ne tegyenek.

No, ez volt csak az ebéd! Megkóstolja az öreg király a levest, merít belőle egy kanállal, kétővel, de le is tette mindjárt a kanalat, nem tudta megenni a levest, olyan sótalan volt. Gondolta magában az öreg király: ebből bizony kifelejtették a só, de a sóbafőtben majd csak lesz. Nem volt abban annyi sem, mint egy mákszem. Hordták a pecsenyét szép sorjában, de vissza is vihették, mert a vén király csak megnyalintotta, s bele sem harapott, olyan cudar sótalan, ízetlen volt mind a sok drága pecsenye. De ezt már nem állhatta szó nélkül az öreg király:

- Hallod-e, öcsém, hát miféle szakácsod van neked, hogy só nélkül süt-főz?

- Sóval süt-főz ez máskor mindig, felséges bátyámuram, de én azt hallottam, hogy bátyámuram nem szereti a só, megparancsoltam hát, hogy fejét véte-tem, ha egy mákszem só is tesz az ételekbe.

- No, öcsém, azt ugyancsak rosszul tetted, mert én erősen szeretem a só. Kitől hallottad, hogy nem szeretem?

- Én bizony éppen a kigyelmed leányától, felséges bátyámuram - mondta a fiatal király.

Abban a szempillantásban megnyílik az ajtó, belépett a királyné, az öreg király legkisebb leánya.

Hej, istenem, örült az öreg király! Mert még akkor megbánta volt szívéből, hogy elkergette a leányát, s azóta ország-világ kerestette mindenfelé. Bezzeg, hogy most a legkisebbik leányának adta a legnagyobbik országát. A fiatal király mindjárt kezére vette azt az országot is, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Hetednapos játékok

Vasárnapi előadások - színházterem

MÁRCIUS

1. vasárnap	10.00 óra	Vásári bábcirkusz (Ládfia Bábszínház, Biatorbágy)
8. vasárnap	10.00 óra	A kiscigány
15. vasárnap	10.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája
22. vasárnap	10.00 óra	Vitéz Kukoricza János históriája
29. vasárnap	10.00 óra	Andersen-mesék

ÁPRILIS

5. vasárnap	10.00 óra	A három kismalac és a farkas
19. vasárnap	10.00 óra	Az ördög sziklája – BEMUTATÓ
26. vasárnap	10.00 óra	Az ördög sziklája

Vásári bábcirkusz

Játék gravitációval, súrlódással, légellenállással. Egyensúlyozás, kötélművészet, állatszelídítés, tűzfűtés, kígyóüvölés bábokkal. A vásári bábcirkusz világot jelentő deszkái kerekre szerelt fenyőfákból valók. Társulata bábok, hársfából faragva, öltöztetve. Kellékei a hajdan volt mindennapi élet lassan homályba tűnő megannyi eszköze...

Három éves kortól ajánljuk!

A kiscigány

Honnan jött és hova tart a kiscigány? Nem tudja senki sem, gurul, mint a labda, s aki útjába akad, azt bizony bekapja. Eszi a csigát, annak a házát, a templomnak tornyát, a harang kondultát, a villamos sínét, az óra tik-takját, eszi az ágyomnak térde kalácsát. Hamm, hamm, ami még van, az már csak volt neki. De mielőtt megenné a mesének végét, foglalja el mindenki bábszínházi székét!

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Vitéz Kukoricza János históriája

*„Hóba-hóba fiúk-lányok, nagymamák és nagypapákok!
Most füleljen minden ember, és tágra nyílt, éhes szemmel
egy-igya ezt a mesét...”*

Eképpen csalogatja közönségét a vásári bábos, de ezúttal nem Paprika Jancsi, sem derék sógora, Vitéz László, a paraván-hős, hanem maga Kukoricza János csetepatézik banyákkal, fenevadakkal meg óriásokkal. Komoly a tét: Iluska szerelme, no meg önnön lelki békéje. A Bábjátékos mellett a Krónikás-fotográfus, a Körhintás legény, Muskétás Mari meg Bözsi, a zsigárus is ott lábatlankodik, hiszen nekik is lesz néhány keresetlen szavuk a nevezett históriához.

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Andersen-mesék

A hiú császár öfelsége új ruhát varrat. Minden nap. A nap minden órájában. A nap minden percében. Nem számít, mibe kerül, a szorgos nép kinyögi valahogy. A takácsokat, szabómestereket mindig lehet ingyen dolgoztatni, királyi parancs-ra, el lehet venni tőlük kelméiket, fonalaikat, legfeljebb éhen halnak vagy külföldre szöknek. Egyszer azonban egy szövőmester, János és a felesége, Panka felveszik a harcot a császár öfelségével. A kiskacsának a külsejével gyűlik meg a baja, hisz ő esetlen, kövér, szürke a tolla, és sehogyan sem illik a társai közé. (A baromfiudvar lakói nap mint nap emlékeztetik is erre.) Álmaiban a felhők fölött szárnyal, gyönyörű, távoli tavakban úszik. Bánatában már-már elemészti magát, amikor látogatók érkeznek a baromfiudvarba...

Az előadást négy éves kortól ajánljuk!

Az ördög sziklája

Négy jóbarát él egy távoli kis faluban: Andris, Ivica, Hászim és Mirella. Ők a Négy Igazságszító, a falucska rettegett csibészei. Örök barátságot fogadnak, és úgy tűnik, ez soha nem is ér véget, de egy napon különös Idegen jelenik meg a közösségben, és minden összeomlik. A fiatalok megpróbálnak ellenállni és a maguk módján felvenni a harcot az Idegennel. Vajon győzhetnek-e ők négyen az egész világ ellenében? Megmenthető-e a béke, az otthon, a boldogság vagy legalább a négyük barátsága?

Az előadást hat éves kortól ajánljuk!

A három kismalac és a farkas

Van-e, ki nem hallotta még a három kismalac történetét, akik házat építenek maguknak, hogy elbújjanak a gonosz, éhes farkas elől? Az egyik kismalac szalmából épít házikót, a másik fából, de a farkas mindkettőt tönkreteszi. A harmadik, a legokosabb malacka téglaháza azonban olyan erős, hogy se elfújni, se szétrombolni nem lehet. Ide rejtőzik hát mindhárom malac, de a farkas nem hagyja annyiban a dolgot: megpróbál bejutni a házikóba, hogy végre jóllakhasson...

Az előadást három éves kortól ajánljuk!

Hetednapos játékok

Családi hétvégék - Játsszósínház

Kerekecske-gombocska
(Mesebólt Bábszínház, Szombathely)

VENDÉGJÁTSZÓ

Március – Böjtmás hava

1. vasárnap 10 óra

„Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel”

MUZSIKÁLTATÓ

Március – Böjtmás hava

8. vasárnap 10 óra

Hamuban sült pogácsa

DRAMATIKUS JÁTSZÓ

Április – Szent György hava

19. vasárnap 10 óra

A kiskondás

KÉZMŰVES – BÁBKÉSZÍTŐ

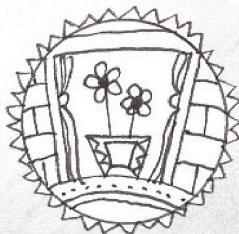
Március – Böjtmás hava

22. vasárnap 10 óra

29. vasárnap 10 óra

Április – Szent György hava

26. vasárnap 10 óra

Kerekecske-gombocska (Mesebolt Bábszínház, Szombathely)

„Kerekecske, gombocska, hova fut a nyuszika? Ide fut, itt megáll, itt egy karikát csinál. Erre szalad, erre be, a kisbaba kezébe!”

Ezt az 1-től 3 éves korig ajánlott játékot tavaly mutatta be a szombathelyi társulat azzal a céllal, hogy a legapróbb gyermekek és szülei egy verses-mondókás közös játék keretein belül ismerkedhessenek meg a bábosok segítségével bábokkal, bábszínházzal.

A kiskondás

Mondták már Rátok azt, hogy „teddlenerontsd” gyerekek vagytok? A mi mesénk egy olyan legényről szól, aki anyja szerint ilyen: semminek nem vált be. El is indítja a királyhoz, aki bújócskára hívja alattvalóit. Azé lehet a királykisasszony, aki úgy elbújik, hogy a lányka nem találja meg. Tegyük mi is próbát! Vajon Ti el tudtok úgy bújni, hogy a társaitok semmi módon ne találjanak meg Benneteket? A bújócska végére az is kiderül, hogy a kiskondás hová bújhatott: Nap mögé, föld alá? Házi bábszínházat is készítünk, ahol minden helyszínt bejelölhettek, és Ti magatok bábozhatjátok saját bábokkal a kiskondást.

Hamuban sült pogácsa

A hamuban sült pogácsát akkor kapjuk, ha nagy út előtt állunk. Testi, szellemi, lelki táplálék egyszerre, hiszen erőt ad még egy csipet morzsa is belőle. A kenyér pedig „a gondtűró emberé, aki vet, arat, akinek malma van, tűzhelye, hitvese, akinek temploma, hite van”- mondja a mese. S milyen nehéz megküzdeni azért, hogy legyen mindenkor az asztalon! A küzdelem pedig olyan sokféle lehet.

„Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel”

Muzsikus urak és hölgyek sok-sok hangszerral várják a zenét kedvelőket, hogy elinduljanak közösen a muzsika hangjaival, a hangszerek szólásaival ismerkedni. Életkorban nincs határ, mindenkit hív a zenetár!

A Vojtina Bábszínház nyitvatartási rendje:

A pénztár nyitvatartása:

hétfő-péntek: 9-12.30
és 13-18 óráig
szombat: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

Az információ nyitvatartása:

hétfő-péntek 8-18 óráig
szombaton: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

A kiállítás megtekinthető:

hétfő-péntek: 9-18 óráig
szombat: 9-13 óráig
vasárnap: 9-12 óráig

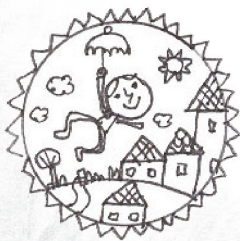
Ünnepi nyitvatartás:

2009. április 11-13 között ZÁRVA

A hétköznapi (bérletes) bábszínházi előadásokra és játszószínházi foglalkozásokra korlátozott számban jegyek válthatók a színház jegypénztárában.

A hétköznapi játszószínházi foglalkozásokra szervezett csoportok jelentkezését várjuk.

A hétköznapi bábszínházi előadásokra jegyek is válthatók a színház jegypénztárában.

BÁBOS *házi* REND

A 2008/2009-es évad bérlet- és jegyárai 2008. szeptember 1-től:

Gyermekelőadás: 900.- Ft/fő
Játszószínházi foglalkozás: 700.- Ft/fő
Felnőttelőadás: 1000.- Ft/fő
Gyermekelőadásokra szóló bérlet: 2600.- Ft/fő

Kedvezményes jegyár három vagy többfős családok részére:

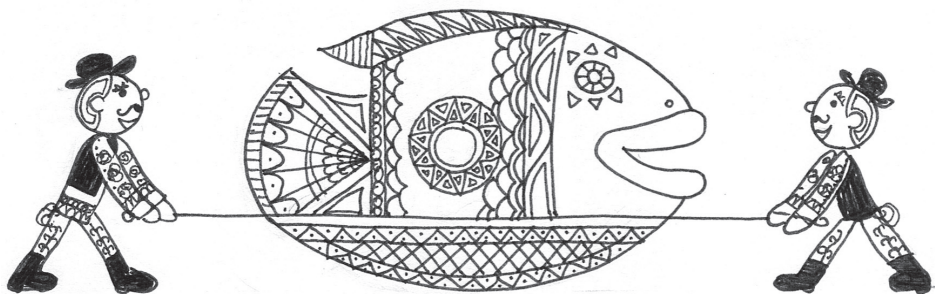
Gyermekelőadás: 700.- Ft/fő
Játszószínházi foglalkozás: 600.- Ft/fő

Az előadásokra és a családi játszószínházi foglalkozásokra jegyek válthatók a színház jegypénztárában (4026 Debrecen, Kálvin tér 13.), jegyek foglalhatók telefonon (52/418-160) és honlapunkon (www.vojtinababszinhaz.hu).

A vasárnapra lefoglalt jegyeket vasárnap 9.30-ig lehet átvenni a színház jegypénztárában.

A színház a műsorváltoztatás jogát fenntartja!

Jött helyébe jót várj!

Sok magyar népmesében fordul elő, hogy a főhős találkozik valakivel, aki segítséget kér tőle. Önzetlen tettéért cserébe a későbbiekben hálás viszonzást kap majd a megsegítettektől.

Álljon most itt azoknak a nevére, akik megkönnyítik meséink hőseinek útját a bábszínpadra!

Kiemelt támogatóink:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Debrecen város Önkormányzata
Oktatási és Kulturális Minisztérium

Támogatóink:

Makovei Árnycékolástechnikai Kft.

4028 Debrecen, Hadházi u. 19.

HÍR-KER Építőipari,

Kereskedelmi és szolgáltató Kft.

4033 Debrecen, Sámsoni u. 127.

Tóth Ervin vállalkozó

4200 Hajdúszoboszló, Egressy B. u. 25.

CIVIS-COOP Kft.

4029 Debrecen, Cegléd u. 11.

Kartonpack Dobozipari Rt.

Debrecen, Galamb u. 11.

Bábszínház

Figyelő

A Vojtina Bábszínház kéthavonta megjelenő
ingyenes kedvcsináló kiadványa

- Felelős kiadó: Asbóth Anikó igazgató
Főszerkesztő: Papp Melinda
A szerkesztőbizottság tagjai: Asbóth Anikó, Láposi Terka,
Dóka Alíz
Tördelőszerkesztő: Szoták László
Grafika: Kovács Lajos
Nyomda: Bogáti Nyomda Kft.
Drótposta: vojtina@vojtinababszinhaz.hu
Világháló: www.vojtinababszinhaz.hu

ISSN 1786-4100